

Motion till riksdagen 2021/22:4377

av **Gudrun Brunegård m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2021/22:78 Stärkt kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en skyldighet för kommuner att erbjuda familjedaghem för de föräldrar som så önskar och att uppmuntra till etablering av pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning av familjedaghem och deras förutsättningar i syfte att öka tillgången på familjedaghem och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överföra granskningsansvaret för pedagogisk omsorg från respektive kommun till Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överföra prövningen av tillstånd för verksamheter inom pedagogisk omsorg från kommunerna till Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verksamheten i pedagogisk omsorg ska ge barnen trygghet, omsorg och närhet och stimulera deras utveckling och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den pedagogiska omsorgens verksamhet ska utformas så att den förbereder barnen för fortsatt lärande och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pedagogisk omsorg ska ge barnen förutsättningar att behärska det svenska språket på en nivå som kan anses adekvat med hänsyn till barnets utveckling i övrigt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd för sin utveckling ska ges den omsorg som deras speciella behov kräver och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ensamarbetande anordnare av pedagogisk omsorg borde undantas från det formella kravet på kompetensutveckling och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undantag för ensamarbetande anordnare av pedagogisk omsorg från det föreslagna kravet på systematiskt kvalitetsarbete med dokumentationskrav och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lämplighetsprövning ska göras av alla nya huvudmän inom pedagogisk omsorg och att en fullständig ägar- och ledningsprövning ska göras av alla nya huvudmän som har anställda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utdrag ur belastningsregistret också borde lämnas av personer som gör prao eller går arbetsplatsförlagd utbildning (APU) inom ramen för pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Målet för förskolan och annan barnomsorg bör vara att möta varje barns behov av trygghet, omsorg, stimulans, lek, gemenskap och utveckling. Kristdemokraternas mål är att föräldrarna ska kunna välja den omsorg som de anser är bäst för deras barn. Det ligger också i linje med Förenta nationernas deklARATION om de mänskliga rättigheterna. Av detta skäl behöver det finnas olika barnomsorgsformer samtidigt som all barnomsorg ska hålla hög kvalitet. Vi vill förbättra kvaliteten i barnomsorgen, där barnens behov och rättigheter utgör grunden. Prioriterade delar i detta arbete är att minska antalet barn i barngrupper och att skapa bättre förutsättningar för familjedaghem. Vi bidrog också till att få mer medel till detta då statsbidraget för kvalitetshöjande insatser i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet nu utökats genom KD-M-SD-budgeten. En mångfald av barnomsorgsformer ställer krav på att kommunerna kan erbjuda likvärdiga villkor för alla godkända barnomsorgs- och förskoleverksamheter. Pedagogisk omsorg, varav familjedaghem är den vanligaste formen, ska enligt skollagen (2010:800) inte vara reguljär undervisning utan främst stimulera utvecklingen under lekfulla former.

Kristdemokraterna betonar de yngre barnens behov av omsorg, närhet och trygghet. Det är viktigt att barnen får utvecklas i sin egen takt och får stimulans i det. För att alla föräldrar ska hitta ett alternativ som passar just dem och deras barn måste det finnas en väl utbyggd barnomsorg med olika alternativ. Vi vill att det ska finnas en mångfald av barnomsorgsformer med olika inriktning och huvudmän: förskolor, familjedaghem, flerfamiljssystem, föräldrakooperativ, öppna förskolor och fritidshem. Vi vill att skollagen ska skärpas så att en skyldighet införs för kommuner att erbjuda familjedaghem i kommunal regi likvärdigt som att uppmuntra framväxten av olika former av fristående pedagogisk omsorg av god kvalitet för de föräldrar som önskar denna omsorgsform till sina barn. Vi vill även att en kartläggning genomförs av familjedaghem och deras förutsättningar i syfte att öka tillgången på familjedaghem.

I propositionen lägger regeringen fram flera förslag som syftar till stärkt kvalitet och likvärdighet i den pedagogiska omsorgen. Kristdemokraterna anser att några av

förslagen är viktiga för att stärka kvaliteten inom barnomsorgen men har också flera invändningar som vi framför nedan. De förändringar i lagstiftningen som föreslås bör inte försvåra möjligheten att starta olika typer av pedagogisk omsorg av god kvalitet, såsom familjedaghem, flerfamiljssystem och föräldrakooperativ.

Kristdemokraterna är förespråkare av pedagogisk omsorg, såsom exempelvis familjedaghem. För många barn och föräldrar innebär familjedaghem en särskild trygghet och ett lugn som är svårt att få inom förskolan. Av naturliga skäl innebär familjedaghemmet också att det framför allt blir en person som barnet knyter an till och därmed färre vuxna, eller andra, relationer att hantera. För många barn kan detta vara ett positivt alternativ, särskilt för de allra yngsta. Vi ser vikten av att föräldrar själva kan välja barnomsorgsform till sina barn, och då familjer är olika är det viktigt med flera olika barnomsorgsalternativ. Med det sagt ser vi likväl med oro på de senaste årens utveckling där det framkommit aktörer som missbrukar systemet och utnyttjar det för helt andra ändamål än vad som var den ursprungliga tanken. Detta i kombination med att kommuner brustit i sitt uppföljningsansvar och uppgifter om bristande opartiskhet hos vissa kommuner vid tillståndsgivning, gör att vi ser det som viktigt att granskningsansvaret för pedagogisk omsorgsverksamhet förs över till Skolinspektionen. På så sätt kan en mer enhetlig och objektiv bedömning av verksamheterna uppnås. Skolinspektionen bör av samma skäl också ha ansvaret för den inledande ägar- och ledningsprövningen av dem som vill starta verksamheter inom ramen för pedagogisk omsorg. Det är viktigt att personer som tar hand om barn är lämpliga och har tillräcklig kompetens och erfarenhet. Kristdemokraterna anser att Skolinspektionen är den instans som är bäst lämpad för prövning av detta. Mot bakgrund av detta välkomnar vi propositionen och ger vår syn på förslagen nedan.

Kristdemokraternas syn på regeringens förslag

I propositionen föreslås inledningsvis att det ska förtydligas att verksamheten i pedagogisk omsorg ska förbereda barnen för utbildning inom skolväsendet, att verksamheten ska främja barns allsidiga personliga utveckling, att de barn som behöver särskilt stöd ska ges det stöd de behöver och att huvudmannen ska tillse att barn ges det särskilda stödet samt att vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformning av de särskilda stödinsatserna. Kristdemokraterna instämmer i att det är viktigt att barn ges den omsorg som de behöver. Varje barn bör mötas med omsorg, trygghet, närhet och stimulans. Vi anser emellertid att förslaget om att förtydliga att verksamheten i pedagogisk omsorg ska förbereda barnen för utbildning inom skolväsendet kan övertolkas. Vi ser en överhängande risk för att undervisning av små barn liknande den som bedrivs i förskolan får större fokus än att tillgodose barnens grundläggande behov av omsorg och trygghet. Detta är också något som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för fram när de skriver att personalens kompetens att förbereda för fortsatt lärande inte behöver betonas i bestämmelserna (s. 15 i propositionen). SKR för fram detta dels med anledning av den brist på barnskötare och förskollärare som finns i dag, dels med anledning av att det inte är rimligt att ställa samma krav avseende undervisning inom pedagogisk omsorg som på förskola. Pedagogisk omsorgsverksamhet har i dag inte krav på undervisning eller att det är legitimerade förskollärare som bedriver den. Kristdemokraterna anser att det är en rimlig hållning och menar därför att den pedagogiska omsorgens verksamhet fortsatt ska utformas så att den förbereder barnen för fortsatt lärande i enlighet med dagens lagstiftning. Vi anser dock därutöver, likt

regeringen, att den pedagogiska omsorgen ska ge barnen förutsättningar att behärska det svenska språket på en nivå som kan anses adekvat med hänsyn till barnets utveckling i övrigt.

De som arbetar i pedagogisk omsorg ska vara lämpliga för uppgiften och ha erfarenhet av att arbeta med barn. I realiteten är också en stor andel av de som arbetar inom pedagogisk omsorg förskollärare eller barnskötare och majoriteten har lång erfarenhet av arbete i förskola. Regeringen föreslår i den aktuella propositionen att en huvudman inom pedagogisk omsorg ska se till att personalen ges möjlighet till kompetensutveckling. Det är självklart positivt att gå en kurs eller vidareutbilda sig inom sitt yrkesområde, vilket också skulle kunna förbättra kvaliteten i barnomsorgen. Vi håller dock inte med regeringen i dess slutsatser om att det behövs ett formellt krav på kompetensutveckling för alla huvudmän utan menar att ensamarbetande i det här fallet borde undantas. Detta är också något som Utredningen om fritidshem och pedagogisk omsorg (U 2018:08) påpekar (prop. 2021/22:78 s. 20) då den menar att man inte borde ställa skarpa krav på kompetensutveckling då många inom pedagogisk omsorg är ensamarbetande.

Regeringen föreslår vidare att varje huvudman inom pedagogisk omsorg systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp, utveckla och utvärdera verksamheten, att utgångspunkt för kvalitetsarbetet bör vara förskolans läroplan samt att kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Kristdemokraterna anser att ensamarbetande anordnare av pedagogisk omsorg bör vara undantagna från det långtgående krav på systematiskt kvalitetsarbete med dokumentationskrav som regeringen föreslår. Som Specialpedagogiska skolmyndigheten skriver i sitt remissvar kan det försvåra för ensamarbetande i egen regi och i det egna hemmet att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete och att det behövs stöd från huvudmannen (s. 21 i propositionen).

Vidare föreslår regeringen att den kommun där en enskild avser att bedriva pedagogisk omsorg efter ansökan ska besluta att den enskilde godkänns som huvudman för sådan verksamhet om den enskilde har insikt i och förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. För godkännande ska det också krävas att den enskilde bedöms som lämplig och att kommuner som handlägger ärenden om godkännande av enskilda som huvudmän för pedagogisk omsorg ska få ta ut en avgift för att pröva en ansökan. Kristdemokraterna menar att det är viktigt att kommunerna informerar om att pedagogisk omsorg finns, exempelvis på kommunens webbplats. Kommunerna ska uppmuntra och underlätta för pedagogisk omsorgsverksamhet med god kvalitet. Vi anser däremot inte, som regeringen föreslår, att kommunerna ska ha ansvaret för att besluta om en enskild godkänns som huvudman för pedagogisk omsorgsverksamhet. Vi anser i stället att ansvaret för prövningen och godkännande av vilka som får tillstånd till verksamheterna ska överföras till Skolinspektionen, så att en objektiv prövning kan ske. Detta är också något som Förvaltningsrätten i Stockholm menar i sitt remissvar, då de framhåller att det saknas en diskussion om varför de skärpta kvalitetskraven inte ska medföra att en prövning av tillståndsansökan görs av Skolinspektionen i stället för kommunerna. Vi menar att Skolinspektionen som ansvarig skulle kunna bidra till att minska risken för att personer utan kompetens, eller som på annat sätt inte är lämpliga, ges tillstånd.

Vidare håller vi med Friskolornas riksförbund som i sitt remissvar (s. 23 i propositionen) skriver att ägar- och ledningsprövning inte behövs för den som inte har anställda utan själv är huvudman. Det är också viktigt, som Företagarna påpekar i sitt remissvar (s. 23 i propositionen), att förändringarna med en ökad regelbörda inte

omöjliggör verksamheten för företagare. Kristdemokraterna gör bedömningen att det borde vara tillräckligt att en lämplighetsprövning görs i dessa fall, i stället för en ägar- och ledningsprövning.

Regeringen föreslår vidare att en person som är 15 år eller äldre och är folkbokförd där pedagogisk omsorg ska bedrivas, på begäran av kommunen ska visa upp ett utdrag ur belastningsregistret. Om ett sådant utdrag inte visas upp ska det inte vara tillåtet att bedriva verksamheten. Kristdemokraterna håller med om vikten av att utdrag ur belastningsregistret ska lämnas, inte endast visas upp som regeringen föreslår, för alla som är 15 år och äldre och som är folkbokförda där verksamheten bedrivs. Detta bör gälla för all barnomsorg, inte bara pedagogisk omsorg. Vi menar därtill att ett utdrag också borde lämnas av de personer som gör prao, APU eller annan praktik, dvs. personer som går en utbildning och praktiserar inom pedagogisk omsorg.

Avslutningsvis föreslår regeringen att kommunen ska utöva tillsyn över att kraven som gäller för att godkännas som huvudman fortlöpande är uppfyllda. Vi instämmer i att detta är viktigt men menar att tillsynen borde utövas av Skolinspektionen och inte kommunerna. Vi yrkar därför på att överföra granskningsansvaret från kommunerna till Skolinspektionen och att detta tillkännages regeringen.

Gudrun Brunegård (KD)

Ulf Lönnberg (KD)

Pia Steensland (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Roland Utbult (KD)